

Erfgoedgebonden uitdagingen in het grensgebied

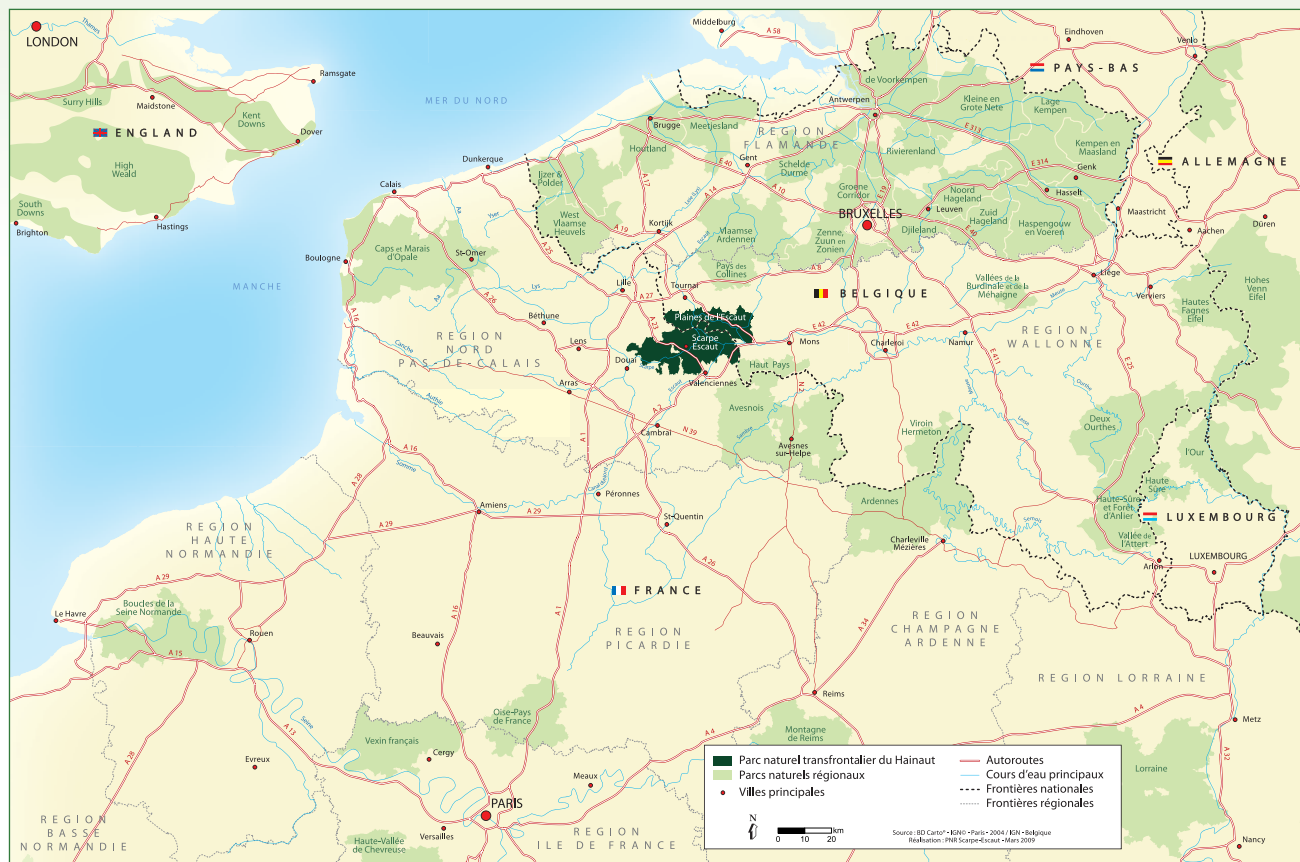
Het Grensoverschrijdende natuurpark van Henegouwen is een gebied van 750 km² dat bestaat uit twee natuurparken die al een twintigtal jaren samenwerken: het regionaal natuurpark Scarpe-Schelde in Noord-Frankrijk, tussen Douai en Valenciennes, en het natuurpark der Scheldevlakten in Wallonië, tussen de Belgische steden Bergen en Doornik. Deze samenwerking krijgt de steun van Europese programma's zoals Interreg.

Dit gebied heeft een grote biodiversiteit en natuurlijke rijkdommen die een wijde erkenning hebben in Europa: Bijna een derde van de oppervlakte van het park wordt beschermd door het Europees netwerk van beschermde gebieden Natura 2000 en bestaat voornamelijk uit bossen, moerasgrond, weilanden, vijvers en waterlopen. Het is ook een gebied met een grote bevolkingsdichtheid (255.000 inwoners en een dichtheid van 340 inwoners/km²) dat moet opboksen tegen de druk van de grote steden in de buurt.

Het ontbreekt dan ook niet aan uitdagingen om milieu, economie en levenskwaliteit met mekaar te verzoenen. Het gaat onder meer om de **bescherming van de wateren** (de ondergrondse waterbekkens uit het gebied bevoorraden eveneens de grote steden uit de buurt met kwalitatief drinkwater), het **herstel van het ecologisch netwerk** (ook ecologische structuur genoemd om de ruimtes aan te duiden die noodzakelijk zijn voor het verkeer en leven van dieren), de **verduurzaming van een dynamische landbouw**, het **behoud van typische landschappen** met een grote diversiteit, de **ontwikkeling van natuurtoerisme** of ook nog de **mobilisering van de inwoners** en hun milieuverantwoord handelen.

Het Grensoverschrijdende natuurpark van Henegouwen in het hartje van Europa

De Federatie van de regionale natuurparken van Frankrijk

- vertegenwoordigt de collectieve belangen van de regionale natuurparken bij de nationale en internationale instanties
- is mede verantwoordelijk voor het bepalen en uitvoeren van het beleid ten gunste van de Franse landbouwgebieden
- zorgt ervoor dat de ethiek van de regionale natuurparken en hun acties zowel in Frankrijk als in het buitenland verspreid en bekendgemaakt wordt.

De Federatie van de regionale natuurparken van Wallonië

- vertegenwoordigt het belang van de natuurparken bij de politieke instanties
- zet partnerships en uitwisselingsprogramma's tussen de verschillende natuurparken op
- verdedigt het standpunt van de natuurparken binnen verschillende adviesgroepen
- vertegenwoordigt de Waalse natuurparken op internationale seminars
- vergroot de zichtbaarheid en het imago van de natuurparken in België en het buitenland.

Het grensoverschrijdende natuurpark Henegouwen - Gebruiksaanwijzing

De organisatie van het park

Het Grensoverschrijdende natuurpark van Henegouwen heeft een bestuur dat voortdurend in evolutie is. Zonder juridische structurering steunt ze momenteel op een partnerschapsovereenkomst en is ze hoofdzakelijk gebaseerd op het organiseren van regelmatig overleg met de volgende instellingen:

- **Het Syndicat mixte de gestion du Parc naturel régional Scarpe-Escout (Gemengd beheerssyndicaat van het regionaal natuurpark Scarpe-Schelde):** Het gaat om de beslissingsnemende instantie van het Franse park. Het is paritair samengesteld uit verkozenen van de Conseil régional du Nord-Pas de Calais, de Conseil général du Nord, de Etablissements Publics de Coopération communale en de gemeenten. Ook de voorzitter van het natuurpark der Scheldevlakten zetelt erin.
- **Het Beheerscomité van het natuurpark der Scheldevlakten:** Dit vertegenwoordigt de beslissingsnemende instantie van het Waalse park. Het bestaat voornamelijk uit verkozenen van de gemeenten waarin het park ligt, van de provincie Henegouwen en vertegenwoordigers van de verenigingen voor natuurbehoud en de sector van de economie, de handwerksnijverheid, het toerisme en de vrijetijdssector. De voorzitter van het regionaal natuurpark Scarpe-Schelde is volwaardig lid van dit Comité.
- **Het grensoverschrijdende Bureau:** Hierin zitten de leden van het Bureau van het Beheerscomité van het Belgisch park, het Bureau van het Gemengd beheerssyndicaat van het Franse park en het Bureau van het Syndicaat van de belanghebbende gemeenten (instantie van het regionaal natuurpark Scarpe-Schelde dat voorstellen doet en overleg pleegt) en het komt ten minste driemaal per jaar samen.
- **De grensoverschrijdende plenaire vergadering van de verkozenen:** komt gemiddeld eenmaal per jaar bijeen met alle verkozenen van de twee parken om te debatteren en na te denken over de richting die het Grensoverschrijdende natuurpark van Henegouwen in de toekomst moet uitgaan.

Technisch gezien verlopen de contacten tussen de teams van de twee parken via:

- Grensoverschrijdende directievergaderingen (1/maand)
- Grensoverschrijdende plenaire teamvergaderingen (1/jaar)
- Coördinatievergaderingen per polen en taken (2/jaar)
- "Dagelijkse" vergaderingen en uitwisselingen tussen speciaal afgezanten van beide parken.

Een grensoverschrijdend Handvest

De strategie van het gebied van het regionaal natuurpark Scarpe-Schelde is formeel vastgelegd in zijn Handvest, een collectieve overeenkomst tussen de hoofdrolspelers van het beschermde gebied die vertolkt waar ieder van hen naar streeft naargelang van zijn competenties. In het Handvest staan de opdrachten, de te volgen koers en de maatregelen en worden de bijzondere engagements van de ondertekenaars gepreciseerd. De rol van het Gemengd beheerssyndicaat van het park is de tenuitvoerlegging van het Handvest sturen als stuwende kracht - bundelend orgaan, initiatiefnemer - begeleider of beheerder, naargelang van de beoogde maatregel.

In 2005 beslisten beide grensparken ter gelegenheid van de herziening van het Handvest van het regionaal natuurpark Scarpe-Schelde een nieuw en grensoverschrijdend handvest op te stellen maar binnen de volgende grenzen: de acties zullen plaatsvinden binnen het wettelijk kader van het respectievelijk land en de bescherming heeft enkel betrekking op het Franse grondgebied. Er werd aan weerszijden van de grens een diagnose van het gebied gesteld en de strategische inzet en hoofdlijnen van het Handvest werden bepaald in overleg met alle hoofdrolspelers aan beide zijden van de grens.

De vier hoofdlijnen zijn op ieder niveau van partnerschap:

1. **Solidariteit**, waarbij er tussen stad en platteland een nieuwe manier van beleving van zijn grondgebied bedacht wordt.
2. **Natuur en erfgoed**, waarbij water, bebouwing, mijnbouw het ruraal karakter en de identiteit van het grondgebied vorm geven.
3. **Weloverdachte ontwikkeling**, waarbij de plaatselijke rijkdommen en de kwaliteiten van het grensoverschrijdende park economische activiteiten scheppen.
4. **Mobilisering**, waarbij individuen zich inzetten voor hun grondgebied.

In 2010 werd er een partnerschapsovereenkomst tussen beide parken ondertekend en werd het grensoverschrijdende Handvest goedgekeurd tot 2022.

Taken van het regionaal natuurpark Scarpe-Schelde

Volgens het decreet nr. 94-765 van 1 september 1994 heeft een regionaal natuurpark tot doel:

- het natuurlijk en cultureel erfgoed beschermen, onder meer door een aangepast beheer van het milieu en het landschap
- bijdragen tot de ruimtelijke ordening
- bijdragen tot de economische, sociale en culturele ontwikkeling en de leefkwaliteit
- het publiek onthalen, opleiden en informeren
- experimentele of voorbeeldacties opzetten in de hierboven genoemde domeinen en bijdragen leveren tot onderzoeksprogramma's.

Taken van het natuurpark der Scheldevlakten

Volgens het Waals decreet van 3 juli 2008 heeft een natuurpark de volgende opdrachten:

- de bescherming, het beheer en de valorisatie van het natuurlijk en landschappelijk erfgoed van het natuurpark
- binnen de grenzen van zijn omtrek bijdragen tot het definiëren en oriënteren van de projecten inzake ruimtelijke ordening volgens de principes van duurzame ontwikkeling
- de duurzame ontwikkeling op zijn grondgebied bevorderen door op economisch en sociaal vlak bij te dragen tot de plaatselijke ontwikkeling en tot de verbetering van de leefkwaliteit
- het publiek onthalen, opleiden en informeren
- deelnemen aan het experimenteren van nieuwe beheersmethodes van de landelijke ruimte, aan het uittesten van innoverende planningsprocessen en -methodes, alsook aan de uitvoering van Europese programma's en programma's inzake Europese territoriale samenwerking
- streven naar de samenwerking tussen natuurparken en, in voorkomend geval, de grensoverschrijdende samenwerking met de soortgelijke gebieden in de aangrenzende gewesten of landen
- aanzetten tot de tenuitvoerlegging van plattelandsontwikkelingsoperaties in de gemeente die er deel van uitmaken en toezien op de coherentie van de intergemeentelijke projecten in het kader van de gemeentelijke programma's inzake plattelandsontwikkeling.

De sleuteldata

1968

- Oprichting van het eerste Franse regionaal natuurpark tussen de Scarpe en de Schelde onder de naam Regionaal natuurpark Saint Amand les Eaux-Raismes.

1983

- Protocolakkoord tussen Wallonië en Nord-Pas de Calais voor de oprichting van een grensoverschrijdende natuurpark.

1991

- Eerste Interregdossier voor grensoverschrijdende samenwerking in de vlakten van de Scarpe en de Schelde.

1996

- Oprichting van het Natuurpark der Scheldevlakten (België) bij besluit van de Waalse regering.

2005

- **29 april:** Ondertekening van de grensoverschrijdende partnerschapsovereenkomst tussen het regionaal natuurpark Scarpe-Schelde, het natuurpark der Scheldevlakten, de Wetenschappelijke Milieuraad Nord-Pas de Calais en de Polytechnische faculteit Bergen, gelinkt aan de Belgische vereniging "La Malogne", voor een betere wetenschappelijke kennis van de ondergrond en de bodem.
- **14 juni:** Het regionaal natuurpark Scarpe-Schelde officialiseert zijn engagement om blijk te geven van de grensoverschrijdende ambitie van zijn nieuw regionaal project ter gelegenheid van de procedure ter hernieuwing van zijn handvest voor de periode 2010-2022.
- **12 december:** Het natuurpark der Scheldevlakten beraadslaagt en beslist mee te stappen in dit project.

2006

- **2 juni:** 1ste grensoverschrijdende ontmoetingen - "Partageons nos paysages..." (Laten we onze landschappen delen...) (verkozenen).
- **2 juli:** 1ste editie van het Feest van het Grensoverschrijdende natuurpark van Henegouwen (Bon-Secours/Condé sur-Escaut) naar aanleiding van de 10de verjaardag van het Frans-Belgische park.

2008

- **26 februari:** Naar aanleiding van een debat over de toekomst van het gebied heeft het Beheerscomité van het natuurpark der Scheldevlakten het over de grensoverschrijdende doelen en inzet.
- **27 mei:** 2de grensoverschrijdende ontmoetingen - "Notre passé industriel et minier en reconquête" (Ons industrieel en mijnbouwverleden op heroveringstocht) (verkozenen)
- **3 juli:** Nieuw Waals decreet over de natuurparken: de Waalse natuurparken krijgen onder meer de taak de grensoverschrijdende samenwerking te bevorderen.
- **6 en 7 september:** 2de editie van het Feest van het Grensoverschrijdende natuurpark van Henegouwen (Lesdain/Rumegies).

2010

- **8 januari:** Officiële ondertekening van een partnerschapsovereenkomst tussen het regionaal natuurpark Scarpe-Schelde en het natuurpark der Scheldevlakten.
- **4 juli:** 3de editie van het Feest van het Grensoverschrijdende natuurpark van Henegouwen (Bon-Secours).
- **30 augustus:** Beschermingsdecreet voor het nieuwe handvest van het regionaal natuurpark Scarpe-Schelde (2010-2022) voor een grensoverschrijdend gebiedsproject.

2011

- **2 december:** Plenaire vergadering van de verkozenen van het grensoverschrijdende project - "Le transfrontalier est-il un plus ?" (Is grensoverschrijdend werken een pluspunt?).

2011-2013

- Een nieuw, mede op te stellen beheersplan voor het natuurpark der Scheldevlakten voor de periode 2012-2022.
- Structurering van het nieuwe bestuur van het Grensoverschrijdende natuurpark van Henegouwen en bespiegelingen voor de oprichting van een gemeenschappelijke juridische structuur.

De pedagogische tools van het grensoverschrijdende natuurpark

Maison du Parc naturel des Plaines de l'Escaut

Het Maison du Parc (Huis van het natuurpark der Scheldevlakten), dat sinds 2002 gehuisvest is aan de rand van het domeinbos van Bon-Secours, heeft tot doel een echte toegangspoort tot het gebied van de Scheldevlakten te zijn.

In het gebouw met zijn gedurfde architectuur zijn een spektakelparcours over fauna en flora in het bos, de Escale forestière, een bezoekersontvangst- en -informatieruimte, een eetruimte, activiteiten, tentoonstellingen te vinden... maar ook de administratieve diensten van het natuurpark der Scheldevlakten.

De site wil ook laten zien welke acties er gevoerd worden ten gunste van de duurzame ontwikkeling: natuurlijke bouwmaterialen, leervijver, bloemenweide, verwarmingsketel op hout,...

Maison du Parc naturel des Plaines de l'Escaut

31, rue des Sapins
7603 BON-SECOURS (Belgique)
Tel. : + 32 [0]69 77 98 10
Fax : + 32 [0]69 77 98 11
accueil@plainesdelescaut.be

*Een toegangspoort
tot het gebied*

*Voor een hele of
een halve dag*

Maison de la Forêt

Het Maison de la Forêt, dat midden in het domeinbos van Saint Amand-Raismes-Wallers en in de buurt van het recreatiedomein van Raismes ligt, ontvangt schoolgroepen en vrijetijdscentra voor activiteiten van een hele dag of een halve dag. Ter plaatse worden de jongeren begeleid door professionele natuuranimateurs voor activiteiten op maat op verzoek van leerkrachten of verantwoordelijken van vakantie- of vrijetijdscentra. Ze kunnen er permanente of tijdelijke tentoonstellingen over het bos bezichtigen en kunnen genieten van een heel rijke naturomgeving midden in de site van Sabatier, een park van 173 hectare met een bos, een vlakke teruil, een kegelvormige teruil (de hoogste in de streek rond Valenciennes) en drie meren die ontstaan zijn na mijnverzakkingen. Van april tot oktober biedt het Maison de la Forêt het grote publiek op zondagochtend ook geleide uitstappen over de diversiteit in het bos, de kikkers, vleermuizen, uilen, paddenstoelen, enz. aan en kan ook zijn museologische ruimte en informatiehal bezocht worden.

Maison de la Forêt

Etoile de la Princesse - Site de Sabatier
59590 Raismes (France)
Tel. : + 33 (0)3 27 36 72 72
maison-de-la-foret@pnr-scarpe-escaut.fr

Centre d'éducation à l'environnement d'Amaury

Gelegen aan de oever van het meer van een oude mijnsite en in een departementaal kwetsbaar natuurgebied (in Frankrijk Espace naturel sensible genoemd), is dit *Centre d'éducation à l'environnement* (Milieu-educatief centrum) van Amaury gespecialiseerd in de organisatie van vakanties in de volle natuur voor schoolgaande kinderen – van de kleuterklas tot de middelbare school – en vakantie- en vrijetijdscentra. Na een gedachtewisseling met de educatieve verantwoordelijken van een project biedt het Centrum een programma aan dat aangepast is aan de pedagogische doelstellingen, de leeftijdsgroep en de duur van het verblijf. De kindergroepen en hun begeleiders kunnen ter plaatse in volpension verblijven of krijgen gedurende meerdere, al dan niet opeenvolgende dagen activiteiten aangeboden. Het Centrum van Amaury biedt maandelijks voor het grote publiek ook een begeleide natuuruitstap aan.

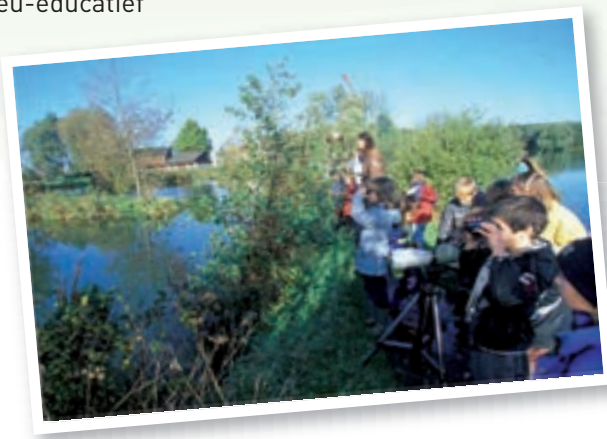
Centre d'Amaury

59199 Hergnies (France)

Tel. : + 33 (0)3 27 25 28 85

centre-amaury@pnr-scarpe-escout.fr

Meerdaagse educatieve
vakanties

Gîte de groupe le Luron

Naast het Huis van het regionaal natuurpark Scarpe-Schelde, in het bos van Saint-Amand, ligt "Le Luron", een verblijfplaats voor groepen met het "Panda"-label van het WWF (World Wildlife Fund). Door zijn slaapcapaciteit (24 bedden) is deze verblijfplaats geschikt voor verblijven van scholieren, vrijetijdscentra en verenigingen die op eigen houtje hun ontdekkingsprogramma samenstellen, in het bijzonder dankzij de "Panda"-koffer (wetenschappelijke documentatie, wandelfiches, verrekijkers, enz.).

Gîte Panda du Luron

357 rue Notre Dame d'Amour

59230 Saint-Amand-Les-Eaux (France)

Tel. : + 33 (0)3 27 48 01 21

gite-du-luron@pnr-scarpe-escout.fr

Op eigen houtje

